

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปี

The Effects of Using Parent Involvement Activity Packages “Try It You Can Do” to Develop Self-Help Skills of Young Children aged 2-3 years

อภิญา ทองประดับเพชร* และปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร**

* สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Apichaya Thongpraduppeth* and Piyanan Hirunchalothorn**

* Early Childhood Education, Faculty of Education, Kasetsart University

** Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

Received: October 03, 2022 / Revised: October 27, 2022 / Accepted: September 05, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2 - 3 ปี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2 - 3 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นบ้านสาธิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตลอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 7 คนและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” มีทักษะการช่วยเหลือตนเองสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมทั้งโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านการดูแลสุขอนามัย ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านการขับถ่าย โดยเด็กมีทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการดูแลสุขอนามัยได้ดี

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทักษะการช่วยเหลือตนเอง เด็กปฐมวัย

Abstract

The objective of this independent study was to investigate the effects of parent involvement activity package “Try It You Can Do” to develop self-help skills of young children aged 2-3 years. The target group used in this study consisted of 7 preschool children aged between 2 - 3 years who were studying in Baan Satit class in the second semester of 2020 academic year at La-Orutis Demonstration School, Suan Dusit University and 7 parents of the sample of young children. The

instruments used in this study included the parent involvement activity package “Try it You can do” to develop self-help skills of young children aged 2-3 years, Behavioral observation form for self-help skills of young children aged 2-3 years. The quantitative data was analyzed by mean and standard deviation. Qualitative data were analyzed by content analysis and descriptive descriptions.

The results of this study indicated that young children who participated in parent Involvement activity package “Try it. You can do it” had higher self-help skills than before. The aspect with the highest mean after the experiment was the hygien, self-feeding, dressing, and toileting, The children had good adaptation in hygiene.

Keywords: Activity Packages, Parent Involvement, Self-Help Skills, Young Children

ความสำคัญของปัญหา

ทักษะการช่วยเหลือตนเองเป็นทักษะที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่เด็กปฐมวัยทุกคนพึงมีและทักษะการช่วยเหลือตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐาน การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะพื้นฐานการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กเอง (Mongkawat, 2014) ทักษะการช่วยเหลือตนเองในเด็กปฐมวัย คือ การที่เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองช่วยเหลือเพื่อนและผู้ใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองด้วย การสนับสนุนให้เด็กช่วยเหลือตนเองนั้น ทำได้โดยเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ โดยผู้ใหญ่คอยให้กำลังใจ ชื่นชมในความพยายามของเด็ก แม้ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม ให้เวลาเด็กมากพอที่เด็กจะทำสิ่งต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆด้วยตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร รวมถึงการดูแลสุขอนามัยของตนเองและการดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัย (Neelakup, 2009) ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการฝึกให้เด็กปฐมวัยช่วยเหลือตนเองฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดีเป็นการสร้างเสริมสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ควรฝึกให้เด็กได้รับประทานอาหารด้วยตนเองฝึกดื่อกอาหาร ตื่นน้ำจากแก้ว การนอน การทำความสะอาดร่างกาย แต่งตัวโดยให้การช่วยเหลือเด็กตามความสมควรตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี (Ministry of Education, 2017)

อาจกล่าวได้ว่าทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็กในรูปแบบต่างๆ การส่งเสริมให้มีการศึกษาที่สามารถบูรณาการให้เกี่ยวข้องกับทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือตนเองให้กับเด็กปฐมวัยในวัยที่เริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จได้มากขึ้นจากการใช้ชีวิตและการช่วยเหลือตนเองเนื่องจากเด็กปฐมวัยนั้นอยู่ในช่วงวัยที่จะต้องช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้นเมื่ออยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน

ทั้งนี้ Childcare Accreditation Council (2009) ได้กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะการช่วยเหลือตนเองไว้ทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านการรับประทานอาหาร 2) ด้านการแต่งกาย 3) ด้านการขับถ่าย 4) ด้านการดูแลสุขอนามัย โดยสามารถนำมาประยุกต์และปรับใช้กับเด็กปฐมวัยให้มีทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทำให้เด็กปฐมวัยสามารถช่วยเหลือตนเองผ่านการทำกิจวัตรประจำวันทั้งที่บ้านและโรงเรียนได้ เพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีมีทักษะการช่วยเหลือตนเองอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ชุดกิจกรรม (Learning Package) หมายถึง เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรม คือ สนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ การนำชุดกิจกรรมมาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 เพื่อความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย และบุคลากรทางการศึกษา ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องในการเรียนรู้ วิกฤติในครั้งนี้ทำให้สถาบันการศึกษา ทั้งผู้เรียนผู้สอนได้ปรับตัวและจัดทำชุดกิจกรรมมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Phosri, 2011) เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงเน้นให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกการปฏิบัติผ่านกิจวัตรประจำวันของเด็ก ดังนั้นบทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน การให้ร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและครูโดยที่ครูคอยสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กที่บ้านและโรงเรียน โดยผู้ปกครองจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้เด็กพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองให้บรรลุเป้าหมาย ให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ส่งเสริมศักยภาพที่ดีของเด็กอย่างเหมาะสม (Hungkasi, 2008) ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมมาผนวกเข้ากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงช่วยให้เด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีสนุกกับการเรียนรู้ผ่านสื่อ/อุปกรณ์และในขณะเดียวกันเด็กและผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการตัดสินใจประกาศเลื่อนวันเปิดเทอมปีการศึกษา เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา วิกฤติในครั้งนี้ทำให้สถาบันการศึกษา ทั้งผู้เรียนผู้สอนต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์เกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ ซึ่งเด็กในช่วงอายุ 2-3 ปีนั้นได้รับผลกระทบทางการศึกษา ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาและการพัฒนาเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาในรูปแบบของชุดกิจกรรมซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี เนื่องจากไม่เหมาะกับการเรียนในรูปแบบของออนไลน์ได้เพราะการให้ความสนใจของเด็กยังมีระยะเวลาที่สั้นในการทำกิจกรรม ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญในรูปแบบของชุดกิจกรรมซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีที่สามารถทำได้และเด็กควรได้รับการเรียนรู้เมื่ออยู่ที่บ้านและความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนการสอน แม้อยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี นั้นเป็นสิ่งสำคัญแต่เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ชุดกิจกรรมผ่านการเรียนรู้ที่บ้าน (Phosri, 2011) และ (Hirunchalothorn, 2012) ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของครู เด็กและผู้ปกครอง ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม ทั้งนี้ชุดกิจกรรมได้จัดทำขึ้นเพื่อสนองความจำเป็นของเด็กปฐมวัยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี จัดเป็นแนวทางหนึ่ง ที่พัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองให้เกิดขึ้นอย่างเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2 - 3 ปี

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 2-3 ปี ที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นบ้านสาธิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 7 คนและผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 7 คน ซึ่งมีความสนใจ ยินดี และมีความพร้อมในการเข้าร่วมใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษา และมีความสามารถในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Line และ Facebook ได้ดี

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวจัดกระทำ คือ การใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” โดยในการออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้ใช้กระบวนการตามแนวคิดของ Phosri (2011) และ Hirunchalothorn (2012) ประกอบไปด้วย 4 ชุด 1) ชุดหุ่นน้อยกินเองเก่งจัง ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการรับประทานอาหาร 2) ชุดมารู้จักเครื่องแต่งกาย ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองให้ด้านการแต่งกาย 3) ชุดเรื่องลับในห้องน้ำ ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการขับถ่าย 4) ชุดผู้พิชิตความสะอาด ฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการดูแลสุขอนามัย ซึ่งในแต่ละชุดกิจกรรมจะประกอบไปด้วยนิทานและสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองในแต่ละด้าน

ระยะเวลาในการวิจัย

การศึกษานี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระยะเวลาในการทดลอง ทั้งหมด 7 สัปดาห์ ตั้งแต่เดือนเมษายน – มิถุนายน พ.ศ. 2564

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ทำการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านการขับถ่าย ด้านการดูแลสุขอนามัย ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ซึ่งผู้ศึกษาทำการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ผ่านการทำกิจวัตรประจำวันของเด็กเป็นรายบุคคลด้วยตนเอง
2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ที่ได้ไปตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์

3. ผู้ศึกษาทำการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองของเด็กกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 คน เพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครองของเด็กกลุ่มเป้าหมาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษารุ่นนี้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Line , Facebook (กลุ่มปิด) โดยใช้ชื่อว่า การใช้ชุดกิจกรรม “ลองทำดูหนูทำได้”

4. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี โดยส่งชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” ทางไปรษณีย์ไปยังบ้านของเด็กกลุ่มเป้าหมายจำนวน 7 คน ผู้ศึกษาได้ทำการชี้แจงกับผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายโดยจัดทำคลิปวิดีโอสาธิตการทำกิจกรรม ผ่านสังคมออนไลน์ Facebook (กลุ่มปิด)

5. เมื่อเสร็จสิ้นจากการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” ทั้ง 4 ชุด จำนวน 20 กิจกรรมแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี หลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี เป็นรายบุคคลผ่านการทำกิจวัตรประจำวันของเด็กเป็นรายบุคคลโดยสังเกตจากคลิปวิดีโอจากกลุ่ม Facebook เนื่องจากช่วงการทดลองเป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 จึงจำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยจากคลิปวิดีโอ

6. ผู้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มเป้าหมายโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานนำมาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี โดยมีรายละเอียดดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาตำราเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี Office of the Education Council: ONEC (2018) และ Childcare (2009) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทักษะการช่วยเหลือตนเอง

1.2 ศึกษาเนื้อหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรม ของ Phosri (2011) และ Hirunchalothorn (2012) เพื่อเป็นแนวทางการสร้างและดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1.3 กำหนดเนื้อหาและออกแบบชุดกิจกรรม ใช้ชื่อชุดกิจกรรมในการศึกษารุ่นนี้ว่า ชุดกิจกรรม “ลองทำดูหนูทำได้” โดยมีเนื้อหาความรู้และพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย ชื่อชุดว่า ชุดกิจกรรม “ลองทำดูหนูทำได้” ซึ่งมีทั้งหมด 4 ชุด คือ ชุดที่ 1 หนูน้อยทำเองเก่งจัง ชุดที่ 2 มารูจักเครื่องแต่งกาย ชุดที่ 3 เรื่องลับในห้องน้ำ ชุดที่ 4 ผู้พิชิตความสะอาด

1.4 นำชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปี ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินค่าความสอดคล้อง IOC โดยมีระดับคะแนนระหว่าง 0.67-1.00 ของชุดกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะโดยทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นในประเด็นดังนี้ 1) ปรับการจัดรูปแบบขนาดของตัวอักษรให้มีขนาดที่ลดลง เพื่อให้กิจกรรมอยู่ใน 1 หน้าและทำให้ง่ายต่อการอ่านและไม่ดูหนา

เกินไป 2) ทบทวนคำผิด และการเว้นวรรคตอน 3) เลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย เช่น การใช้นิทานเป็นตัวเดินเรื่องเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับเด็ก

2. ผู้ศึกษาร่างแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ของ Srithonhsuk (2017) เลือกรายการแบบสังเกตให้เหมาะสมและครอบคลุมกับทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการรับประทานอาหาร เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารได้โดยประกอบไปด้วยการใช้ช้อน ส้อมในการรับประทานอาหารได้อย่างถูกวิธี รู้จักวิธีการประคองแก้วน้ำ การยกแก้วดื่ม น้ำ หรือนม การใช้อุปกรณ์บนโต๊ะอาหารที่นอกเหนือจากช้อนและส้อม

ด้านการแต่งกาย เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการสวมใส่เครื่องแต่งกายโดยประกอบไปด้วยการสวมใส่เสื้อผ้า เสื้อคอกลม เสื้อผ่าหน้า รู้จักวิธีการแกะ - ติดเม็ดกระดุม การสวมใส่กางเกง กระโปรง รูดซิป การสวมใส่รองเท้า ร้อยเชือกกรองเท้า ถักเท้า

ด้านการขับถ่าย เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการขับถ่ายได้โดยประกอบไปด้วยการบอกความต้องการในการขับถ่ายของตนเองการรู้จักการใช้และทำความสะอาดร่างกายได้ รู้จักขั้นตอนการปฏิบัติตนในขณะที่เข้าห้องน้ำ

ด้านการดูแลสุขอนามัย เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองโดยประกอบไปด้วยการทำทำความสะอาดร่างกายด้วยการดูแลรักษาความสะอาดการแปรงฟัน การอาบน้ำ การล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ รู้จักการสวมใส่หน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ

โดยผู้ศึกษานำที่คะแนนในรูปแบบของระดับคุณภาพของพฤติกรรม แบ่งเป็น 3 ระดับคือ 3 2 และ 1 ตามเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละด้าน

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเอง ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินค่าความสอดคล้อง IOC โดยมีระดับคะแนนระหว่าง 0.67-1.00 ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะ โดยทำการปรับปรุงดังนี้ 1) ประโยคที่ใช้ในการเขียนเกณฑ์การประเมินมีความซับซ้อน เช่น การรู้จักและบอกอุปกรณ์ เป็นพฤติกรรมที่สามารถทำได้สองอย่างและตามที่ระบุว่า ใช้ช้อนส้อมได้บางครั้งกับมีผู้อื่นแนะนำมีภาษากำถาม ควรเพิ่มในคะแนนช่องที่ 2 ว่า โดยไม่ต้องมีผู้อื่นคอยแนะนำ เพราะแตกต่างจากคะแนนในช่องอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1.1. ค่าเฉลี่ย (μ)

1.2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผู้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปี ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีโดยผู้ศึกษาและผู้ปกครอง ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเรียบเรียงเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีภาพรวมก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”

พบว่าการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เด็กมีคะแนนของทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีในภาพรวมสูงที่สุดคือ 17 คะแนนและน้อยที่สุด คือ 15 คะแนน และคะแนนของทักษะการช่วยเหลือตนเองหลังจากใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” ในภาพรวมสูงที่สุดคือ 32 คะแนน และคะแนนที่น้อยที่สุด คือ 27 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยมีคะแนนภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือด้านการรับประทานอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านการขับถ่าย ด้านการดูแลสุขอนามัย พบว่าคะแนนทักษะการช่วยเหลือตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อพิจารณาผลต่างของคะแนนพบว่าคะแนนน้อยที่สุดคือ 12 คะแนน และคะแนนที่มากที่สุดคือ 17 คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีภาพรวมก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”

(N=7)

ทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”	36	16	0.81
หลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”	36	30.42	1.71

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีในภาพรวม ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 และคะแนนหลังได้รับการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.71 เมื่อนำค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีในภาพรวมของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” มาเปรียบเทียบกับ พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีรายด้านก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้”

(N=7)

ทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี	กลุ่มการทดลอง	μ	σ
1. ด้านการรับประทานอาหาร	ก่อนการทดลอง	3.85	0.69
	หลังการทดลอง	7.85	0.89
2. ด้านการแต่งกาย	ก่อนการทดลอง	3.57	0.53
	หลังการทดลอง	7.42	0.78
3. ด้านการขับถ่าย	ก่อนการทดลอง	3.57	0.78
	หลังการทดลอง	7	0.57
4. ด้านการดูแลสุขอนามัย	ก่อนการทดลอง	5	0.57
	หลังการทดลอง	8.42	0.53

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีโดยแยกเป็นรายด้านก่อนและหลังการทดลอง เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดูแลสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 และหลังการทดลองด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการขับถ่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57

ตอนที่ 3 จากผลการบันทึกพฤติกรรมในการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี สามารถสรุปผลการจัดกิจกรรมได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการรับประทานอาหาร พบว่า เด็กส่วนใหญ่เลือกใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารได้หลังจากใช้ชุดฝึกในการแสดงบทบาทสมมติการรับประทานอาหารสังเกตได้ว่าเด็กมีการใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารที่ดีขึ้น จากเด็กบางคนที่ยังต้องให้ผู้ปกครองคอยช่วยในเรื่องการรับประทานอาหาร รู้จักใช้แก้วน้ำในการดื่มช่วยเหลือตนเองได้เมื่อต้องเทน้ำดื่มใส่แก้วโดยไม่หก รู้จักประคองแก้วโดยใช้มือทั้งสองข้าง เด็กส่วนใหญ่สามารถประคองแก้วในการเติมน้ำและนมได้ด้วยตนเอง และพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านการรับประทานอาหารเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2. ด้านการแต่งกาย พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะเลือกทำกิจกรรมในชุดของการฝึกติดกระดุม และปฏิบัติจากสื่อของจริงในการสวมใส่เสื้อผ้าที่มีกระดุมด้วยตนเองแต่มีความติดขัดในเรื่องของเม็ดกระดุมที่มีขนาดเล็กกว่าจึงทำให้เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาในการแต่งกายเสื้อผ้าหน้ามีระยะเวลาค่อนข้างนาน ส่วนการสวมใส่กางเกงพบว่าเด็กส่วนใหญ่สามารถสวมใส่กางเกงได้และถอดกางเกงได้โดยไม่ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง และปัญหาที่พบในกิจกรรมร้อยเชือกทรงเท้าเด็กส่วนใหญ่สามารถร้อยเชือกทรงเท้าได้ตามรูแต่ยังต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการผูกเชือกทรงเท้าและสวมใส่รองเท้าได้

3. ด้านการขับถ่าย พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการขับถ่ายได้ด้วยตนเอง แต่มีบางเวลาที่เด็กรอคอยให้ผู้ปกครองคอยถามหรือพาไปขับถ่ายเข้าห้องน้ำ และรู้จักวิธีการใช้ห้องน้ำได้ด้วยตนเองสามารถปฏิบัติได้ว่เมื่อขับถ่ายเสร็จแล้วควรทำอย่างไรโดยยังคงต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองอยู่บ้างซึ่งผู้ปกครองจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนในการขับถ่ายมากกว่าที่จะช่วยเหลือเด็กเลย

4. ด้านการดูแลสุขภาพ พบว่าเด็กส่วนใหญ่สามารถช่วยเหลือตนเองในการดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวันได้ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เด็กรู้จักการใช้หน้ากากอนามัยและรู้จักป้องกันตนเองโดยการดูแลสุขภาพให้ปราศจากเชื้อไวรัสโควิด-19 และการทำความสะอาดร่างกายด้วยตนเอง เช่น การอาบน้ำ แปรงฟันด้วยตนเองโดยที่ผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำและให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กส่วนใหญ่เกิดความสุขสนุกสนานและเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะการช่วยเหลือตนเองสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” สามารถช่วยพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก

1. การใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 2-3 ปี มีพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะการช่วยเหลือตนเองโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี (Ministry of Education, 2017) เพราะผู้ศึกษามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและต่อยอดจากการที่เด็กได้ฝึกทำซ้ำ ๆ ย้ำทวนบ่อย ๆ เมื่อเด็กได้รับการทบทวนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปีได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมความพร้อมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดู หนูทำได้” เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นได้ในขณะการใช้ชุดกิจกรรม ดังแนวคิดของนักการศึกษาคือ Dewey (1963) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี และควรเป็นประสบการณ์ตรง จากนั้นผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษาขอบข่ายทักษะการช่วยเหลือตนเอง ของ Childcare (2019) มาวิเคราะห์และทำความเข้าใจ จึงสามารถแบ่งองค์ประกอบทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ได้ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการรับประทานอาหาร 2. ด้านการแต่งกาย 3. ด้านการขับถ่าย 4. ด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งผู้ศึกษาได้สนใจชุดกิจกรรมจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบชุดกิจกรรมพบว่ามีการศึกษาได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ได้แก่ Phosri (2011) และ Hirunchalothorn (2012) ได้อธิบายองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ดังนี้ 1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรม ขอบข่ายของเนื้อหา แนวทาง/วิธีการดำเนินการ และประเมินผล 2) ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมที่พัฒนาทักษะ

การช่วยเหลือตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแต่งกาย กิจกรรมที่เกี่ยวกับการขับถ่าย และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดูแลสุขอนามัย พร้อมสื่ออุปกรณ์ภายในแต่ละกิจกรรม โดยยกพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การรับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง การบอกชื่อเครื่องแต่งกาย การบอกความต้องการเมื่อขับถ่าย การดูแลสุขอนามัยและความสะอาดของตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าการเลือกนิทานเพื่อที่จะนำมาสร้างความรู้ ความเข้าใจและเป็นตัวแบบที่ทำให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยออกมา จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1986) ที่กล่าวว่า เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากการเรียนรู้ การสังเกต (observational learning) หรือการดูตัวแบบ (modeling) นอกจากนี้เด็กยังได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับ Zone of Proximal Development ว่าความสัมพันธ์อันดีและความใกล้ชิดระหว่างเด็กและผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องยาก ๆ ได้ง่ายและเร็วขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อเด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากนิทานแล้วควรได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น ชุดกิจกรรมที่ 1 ด้านการรับประทานอาหาร เนื้อหาในนิทานควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร ชุดกิจกรรมที่ 2 ด้านการแต่งกาย เนื้อหาในนิทานควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแต่งกาย วิธีการสวมใส่เครื่องแต่งกายประเภทต่าง ๆ ชุดกิจกรรมที่ 3 ด้านการขับถ่าย เนื้อหาในนิทานควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการขับถ่าย การใช้ห้องน้ำ ชุดกิจกรรมที่ 4 ด้านการดูแลสุขอนามัย เนื้อหาในนิทานควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการดูแลความสะอาด การล้างมือ การอาบน้ำ เป็นต้น เพราะจะส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กได้ดี

จากข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าชุดกิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ที่พัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งสามารถนำความรู้และองค์ประกอบเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ Kuanhawet (2007) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า (Learning Package) คือสื่อการสอนที่เปลี่ยนมาจากคำเดิมว่า ชุดการสอน (Instructional Package) ซึ่งเป็นสื่อการสอนที่เข้ามาแต่เดิม ปัจจุบันชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ที่รวบรวมสื่อ กระบวนการ และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเด่นของชุดกิจกรรม คือ สนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike กล่าวถึงกฎแห่งการฝึกฝน (Law of Exercise) การทำซ้ำ เมื่อทำกิจกรรมครบทุกกิจกรรมแล้ว จะฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือตนเองอีกครั้งเพื่อเป็นการทบทวน ทำให้เด็กซึมซับเกิดทักษะความชำนาญมากขึ้น

2. จากการทดลอง พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เด็กมีค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ พฤติกรรมด้านการดูแลสุขอนามัย ที่มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมอยู่ที่ 8.42 จากผลของคะแนนดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาทราบว่า หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมต่อเนื่องกันในทุกสัปดาห์และเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้เด็กมีการพัฒนาการด้านการดูแลสุขอนามัย เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจากชีวิตประจำวันในการดูแลสุขอนามัย ได้แก่ การสวมใส่หน้ากากอนามัยในที่สาธารณะเพื่อป้องกันจากโรคไวรัสโควิด 19 การล้างมือด้วยสบู่และเจลแอลกอฮอล์ การดูแลความสะอาดการอาบน้ำ การแปรงฟัน ทำ

ให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจอีกทั้งยังปฏิบัติผ่านการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Childcare (2019) ที่กล่าวว่า การดูแลสุขอนามัย ควรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ที่จะล้างมือเมื่อเข้าห้องน้ำสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอนเด็กๆ รู้จักวิธีการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน เพื่อเตรียมพร้อมที่จะให้การสนับสนุนและช่วยเหลือตนเอง ดูแลรักษาช่องปากและฟันของเด็กให้สะอาดและการดูแลรักษาความสะอาดสุขอนามัยด้วยตนเองผ่านการทำกิจวัตรประจำวัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง เป็นการช่วยพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี เนื่องจากในการจัดกิจกรรมเด็กจะได้ลงมือปฏิบัติจริงได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตจริงโดยกิจกรรมมีความหลากหลาย เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านการทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง เด็กทุกคนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุดกิจกรรมมีความสนุกสนาน น่าสนใจ โดยมีผู้ปกครองเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมหลักกระตุ้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กได้รู้จักการแก้ปัญหา รู้จักความรับผิดชอบในตนเอง รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม สอดคล้องกับ Tantipalachiwa (2004) กล่าวว่า การให้เด็กปฐมวัยฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ ครู และผู้ปกครองควรฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ เช่น ใส่กระดุมเอง ใส่รองเท้า รับประทานอาหารเอง ยกแก้วน้ำเอง ตีมน้ำเอง เป็นต้น การฝึกเหล่านี้เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ให้แข็งแรงตามวัย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถดำรงชีวิตและมีทักษะการช่วยเหลือตนเองที่ดีขึ้นในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาในครั้งนี้

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กปฐมวัยอายุ 2-3 ปี ดังนี้

1. การเลือกเนื้อหาของนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง ควรเป็นนิทานที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะการช่วยเหลือตนเองที่ชัดเจนทั้ง 4 ด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเองของเด็กได้ดี และเพื่อเป็นการทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการเกี่ยวกับนิทานและกิจกรรมอื่น ๆ ได้หลากหลาย
2. การเลือกกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติเพื่อแสดงพฤติกรรมทักษะการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ผู้สอนจึงออกแบบและเตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้มีความสนใจและพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองตามองค์ประกอบ
3. การจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ควรมีความยืดหยุ่นในการเลือกใช้สื่ออุปกรณ์ในแต่ละกิจกรรม โดยสื่อและอุปกรณ์สามารถนำมาบูรณาการกับองค์ประกอบด้านอื่นได้ หรือสื่อและอุปกรณ์ที่มีภายในบ้านมาทำกิจกรรม
4. การนำชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปใช้ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในรูปแบบของชุดกิจกรรม ซึ่งครูต้องมีการติดต่อกับผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายให้กับผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดของการใช้ชุดกิจกรรมให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. หลังจากให้ผู้ปกครองศึกษาคลิปวิดีโอในการสาธิตการทำกิจกรรม ควรมีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ปกครองก่อนนำไปทำกิจกรรมกับเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “ลองทำดูหนูทำได้” ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะชีวิต ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางสังคม เป็นต้น

References

- Kuanhawet, B. (2007). *Educational Innovation*. 6th edition, Srinakharinwirot University
- Childcare Accreditation Council. (2009). *Supporting children's development: Life skills*.
http://ncac.acecqa.gov.au/educator-resources/pcfarticles/Life_skills_Dec09.pdf
- Dewey, J. (1963). *Experience and Education*. Macmillan.
- Mongkolwat, J. (2014). *The Role of Parents in Promoting Life Skills of Kindergarten Children*. Master of Education in Early Childhood Education Department of Curriculum and Instruction Chulalongkorn University
- Hungkasi, J. (2008). *Parental Participation in Education Management and Characteristics*. of students at Sirirat Wittayakarn School Wakon Nakhon Educational Service Area Office, District 1. Master of Education Thesis Department of Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Tantipalachiwa, K. (2004). *Learning Activities for Early Childhood Children*. Edison Press Products.
- Ministry of Education. (2017). *Early Childhood Education Curriculum Manual, B.E. 2017*. Bangkok: Office of Academics and educational standards Office of the Basic Education Commission Ministry of Education. [in Thai].
- Office of Educational Technology. (2016). *Guiding Principles for Use of Technology with Early Learners*. Retrieved from <https://tech.ed.gov/earlylearning/principles/>
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The developmental of higher psychological process*. Harvard University Press.
- Hiranchalotorn, P. (2012). Teaching Documents Course 01155524 Education Parent Education. *Department of Education: Faculty Education, Kasetsart University*.
- Phosri, R. (2011). *Classroom Research for Learning Management at the Basic Education Level*. Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University.